

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ГРОМАДСЬКА СПІЛКА «ХАРКІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОНСОРЦІУМ»
КЗ «ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
КВНЗ «ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»
ХАРКІВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені Г. С. СКОВОРОДИ

Освіта збереже Україну!

Матеріали І Всеукраїнських Прокопенківських читань

(10 червня 2022 року)

м. Харків

Головний редактор:

БОЙЧУК Юрій – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Редакційна колегія:

АСТАХОВА Катерина – доктор історичних наук, професор, ректор Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»;

БЄЛОВА Людмила – доктор соціологічних наук, професор, директор ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, президент громадської спілки «Харківський університетський консорціум»;

БАШКІР Ольга – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки, голова РМУ ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

БЕРЕЖНА Світлана – доктор філософських наук, професор, проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ГОЛОБОРОДЬКО Костянтин – доктор філологічних наук, професор, декан українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ДОВЖЕНКО Тетяна – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету початкового навчання ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ЛУК'ЯНОВА Лариса – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України;

ПОКРОЄВА Любов – кандидат педагогічних наук, доцент, ректор КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»;

ПОНОМАРЬОВА Галина – доктор педагогічних наук, професор, ректор КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»;

ПОНОМАРЬОВА Наталія – доктор педагогічних наук, професор, декан фізико-математичного факультету ХНПУ імені Г. С. Сковороди ;

ЦАПКО Алла – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ЧЕРНІКОВА Інна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ШАПОВАЛОВА Олена – начальник редакційно-видавничого відділу ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 6 від 15 червня 2022 року)*

Освіта збереже Україну! : матеріали І Всеукраїнських Прокопенківських читань, Харків, 10 черв. 2022 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. – Харків, 2022. – 399 с.

У збірнику відображено тези І Всеукраїнських Прокопенківських читань, присвячених ушануванню пам'яті доктора педагогічних наук, професора, академіка Національної академії педагогічних наук України, заслуженого працівника народної освіти України, Почесного громадянина м. Харкова Прокопенка Івана Федоровича. Він містить роздуми і спогади, пов'язані з постаттю великого педагога сучасності, його думками про націєтворчу місію Вчителя, роль педагогічних університетів як унікальних освітньо-виховних і культурно-духовних центрів підготовки вчителів.

Матеріали стануть у пригоді науковцям, учителям, докторантам, аспірантам, викладачам закладів вищої освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПЕДАГОГІЧНОГО ПЕРСОНАЛУ ЗАКЛАДІВ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ	145
Калюжна Т. Г.	
МЕНТАЛЬНІ РИСИ ХАРАКТЕРУ ЯК БАЗИС СТІЙКОСТІ ОСВІТЯН	149
Кін О.М., Жванія Т.В.	
УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ МУЗЕЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ	152
Комісова Т.Є., Коваленко Л.П.	
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИКЛАДАННЯ ПОНЯТТЯ «ЛАНДШАФТНЕ РІЗНОМАНІТТЯ» НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ	157
Коптєва Т.С.	
FEATURES MENTALITY AND METHODS OF EDUCATION	161
Suzanna Mykolaivna Kots, Vitaliy Pavlovich Kots	
ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННСВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ: СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ	169
Коченгіна М.В.	
ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ-ПАТРІОТА В КОНТЕКСТІ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	176
Купіна І.О.	
ФІЛОСОФСЬКІ КОНЦЕПТИ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ У СВІТОГЛЯДНІЙ СИСТЕМІ ІВАНА ПРОКОПЕНКА	179
Левченко Н. М.	
АКТУАЛЬНІСТЬ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ	186
Лугова М.С.	
МУЗИЧНА ОСВІТА В УКРАЇНІ ТА КИТАЇ: НАПРЯМИ РОЗВИТКУ	191
Лі Хайцзюань	
САМООСВІТА ЯК ЗАПОРУКА ЖИТТЄВОГО УСПІХУ	194
Майстрюк І.С.	
ІНТЕГРОВАНЕ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ В НУШ: СВІТОГЛЯДНИЙ І МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТИ	197
Маленко О.О., Муслієнко О.В.	
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ: НОВІ ПРІОРИТЕТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	203
Малихіна О.Є.	
ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДІ ФАХОВОЇ ОСВІТИ	207
Малярєва А.А.	

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ: НОВІ ПРІОРИТЕТИ ВУМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Малихіна О.Є.

кандидат психологічних наук, доцент

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

м. Харків, Україна, e-mail: malykhinaelena17@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6916577>

Сучасне суспільство стикається із безліччю нових проблем, що пов'язані із глобалізацією – процесом світової економічної, політичної та культурної інтеграції, а також із фінансовою й економічною кризою і мають глобальний характер: тероризм, релігійні та військові конфлікти, криза культури й моральних цінностей, міграція населення, погіршення екології, масове безробіття, демографічні проблеми тощо. У зв'язку з потребою їх вирішення актуальності набуває питання зміни пріоритетів у вихованні молоді, що підростає. Одним з них, за думкою багатьох дослідників, є миротворче виховання, що засноване на ідеях педагогіки миру.

Педагогіка миру як парадигма ХХІ століття, що виступає у формі педагогічної стратегії, інноваційної педагогіки задля виживання соціуму, розроблялася у працях В. Андрущенка, І. Прокопенка та інших.

Педагогіка миру розглядається дослідниками як сукупність ідей, що відбивають філософську, педагогічну та психологічну характеристику миротворчого виховання. Вона спрямована як на усвідомлення всіма верствами населення глобальних проблем людства, так і на підготовку до їх розв'язання. Практична реалізація ідей педагогіки миру сприяє сприйманню людиною світу в його діалектичному історичному та культурному розвитку, допомагає осмисленню нею свого місця і ролі у єдиному й різноманітному світі шляхом вироблення свідомості та поведінки особистості, що відповідають мирним способам взаємодії.

Загалом ідеї педагогіки миру зорієнтовані на всі соціальні та вікові

групи, але більшою мірою мають бути спрямовані на дітей і молодь. Успішна реалізація ідей миротворчого виховання в представників молодих поколінь залежить від рівня сформованості їх у вчителів, тому що саме вони є основною ланкою освітнього процесу. Тому миротворче виховання, на наш погляд, є одним з основних завдань підготовки сучасних майбутніх учителів.

Виховання майбутніх учителів, засноване на ідеях педагогіки миру, може виступати як процес опанування ними принципами глобального мислення, котрі були запропоновані американським педагогом і філософом Р. Хенві:

- 1) формування в молоді широти бачення світу («світоглядної перспективи»), визнання рівноправними та рівноцінними різних точок зору на світ, будь-яких «образів» і картин світу;

- 2) увага до проблем та подій глобального масштабу, осмислення молоддю їхніх причин, характеру та наслідків;

- 3) виховання інтересу та поваги до культур народів усього світу;

- 4) формування системного мислення та навичок системного підходу до вивчення світових соціальних і природних процесів, знань про світову політичну систему;

- 5) виховання почуття міри та ступеня своєї участі у вирішенні локальних і глобальних проблем, уміння будувати тактику та стратегію участі у справах, що мають місцевий, загальнонаціональний чи загальносвітовий характер.

Основними завданнями виховання в межах педагогіки миру є такі: розвиток толерантності, миролюбства, демократичності, соціальної відповідальності, поважного ставлення до інших національностей, волі та почуття гідності кожної особистості, права людини, виховання цілісної особистості, людини-миротворця, з почуттям відповідальності не лише за власну долю, але і за долю планети, за мир для всіх.

Результатом реалізації цих виховних завдань має стати такий рівень миротворчої вихованості студентської молоді, що складається з таких

компонентів:

- когнітивний – глибина, усвідомленість знань, самостійність та стійкість суджень, наявність твердих переконань;
- емоційний – сила емоційних переживань, оцінні судження;
- поведінковий – уміння керуватися знаннями в поведінці, стійкість поведінки в конкретних ситуаціях.

Вирішення цього завдання потребує активізації виховної роботи в таких напрямках, як:

1) пошук, розробка та поширення педагогічних засобів, через які виховання та освіта можуть стати носіями педагогіки миру, каналом, завдяки якому ці ідеї входять у повсякденне життя;

2) формування в молоді готовності до усвідомленої та дієвої участі в житті суспільства з високим ступенем відповідальності за його долю;

3) роз'яснення сутності та переваг полікультурного світу та плюралістичного суспільства, в якому думка кожного має право на існування;

4) формування переконань і необхідності ненасильницького врегулювання конфліктів, а також умінь і навичок здійснення такого врегулювання;

5) створення під час виховної роботи поважних і взаємодоброзичливих стосунків між усіма учасниками навчально-виховного процесу, стосунків, що спонукають до взаємодії та творчості;

6) навчання умінням та навичкам критичного мислення.

Таким чином, основним пріоритетом у підготовці майбутніх педагогів в умовах сьогодення має стати миротворче виховання, формування в студентів миротворчого, глобального мислення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Адрущенко В. Педагогіка миру: актуальність теорії та практики. *Вища освіта України*. 2014. №2. С. 5-12.

2. Прокопенко І. Ф. Національно-патріотичне виховання і педагогіка миру. *Філософсько-світоглядні та культурологічні контексти неперервної*

освіти : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., Дніпро, 29 квіт. 2020 р. /

Комун. закл. вищої освіти «Дніпровська акад. неперервної освіти». Дніпро : Охотнік, 2020. С. 127–128.